

EMOTSIONAL INTELLEKT TUSHUNCHASINING PSIXOLOGIK MOHIYATI HAMDA UNING SHAXS RIVOJLANISHIDAGI O'RNI.

H.L.Tohirova¹

Mas'ul muallif: Tohirova
Hamidaxon Lutfulla qizi,
O'zbekiston xalqaro
islomshunoslik akademiyasi 1-kurs
magistri.

e-mail:
hamidatohirova7@gmail.com

Accepted: 08 Avgust 2026
Published: 08 Avgust 2026

Copyright: © 2026 by the
author(s). Licensee Buxoro xalqaro
universiteti ilmiy axborotnomasi.
This article is an open access
article distributed under the terms
and conditions of the Creative
Commons Attribution (CC-BY-4.0)
license.

Iqtibos uchun: Tohirova, H. L.
EMOTSIONAL INTELLEKT
TUSHUNCHASINING PSIXOLOGIK
MOHIYATI HAMDA UNING SHAXS
RIVOJLANISHIDAGI O'RNI. / H. L.
Tohirova // Buxoro xalqaro
universiteti ilmiy axborotnomasi.
— 2026. — T. 7, № 1. — B.
410–413.

1. O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi 1-kurs magistri

Annotatsiya. Mazkur maqolada emotsional intellekt tushunchasining psixologik mohiyati, uning tarkibiy komponentlari hamda bugungi kunda shaxs rivojlanishidagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, emotsional intellekt tushunchasining nazariy jihatdan o'rganilishi hamda emotsional intellektning insonning o'z his-tuyg'ularini anglashi, uni boshqara olishi, boshqalar emotsiyalarini tushunish va samarali muloqot o'rnatishdagi roli batafsil yoritilgan. Maqolada emotsional intellektning nazariy asoslari, uning to'rt tarmoqli qobiliyat modeli, turli ilmiy yondashuvlar tahlili hamda shaxsning ijtimoiy va psixologik rivojlanishidagi ahamiyati yoritildi. Tadqiqotda Mayer, Salovey, Caruso va Goleman kabi yetakchi olimlarning nazariy qarashlari qiyosiy tahlil qilindi. Shu bilan birga maqolada emotsional intellektning ta'lim va mehnat faoliyatidagi amaliy ahamiyati yoritib berildi.

Kalit so'zlar: emotsional intellekt, to'rt tarmoqli model, qobiliyat modeli, shaxs rivojlanishi, emotsiyalarni boshqarish, kognitiv jarayonlar, ijtimoiy samaradorlik.

ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ЕГО РОЛЬ В РАЗВИТИИ ЛИЧНОСТИ

Аннотация. В данной статье проводится научно-теоретический анализ психологической сущности понятия эмоционального интеллекта, его структурных компонентов и значения в развитии личности в современных условиях. Наряду с этим детально освещается теоретическое исследование понятия эмоционального интеллекта, а также его роль в осознании человеком собственных эмоций, способности ими управлять, понимании эмоциональных состояний других людей и установлении эффективной межличностной коммуникации. В статье раскрыты теоретические основы эмоционального интеллекта, его четырёхкомпонентная модель способностей, анализ различных научных подходов, а также значение эмоционального интеллекта в социальном и психологическом развитии личности. В ходе исследования сравнительному анализу подвергнуты теоретические взгляды ведущих учёных - Майера, Селовея, Карузо и Гоулмана. Помимо этого, в статье освещается практическое значение эмоционального интеллекта в образовательной и трудовой деятельности.

Ключевые слова: эмоциональный интеллект, четырёхкомпонентная модель, модель способностей, развитие личности, регуляция эмоций, когнитивные процессы, социальная эффективность.

THE PSYCHOLOGICAL ESSENCE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ITS ROLE IN PERSONALITY DEVELOPMENT

Abstract. This article provides a scholarly and theoretical analysis of the psychological nature of the concept of emotional intelligence, its structural components, and its significance in personal development in the contemporary context. The study further elaborates on the theoretical examination of emotional intelligence, with particular attention to its role in enabling individuals to recognize and regulate their own emotions, comprehend the emotional states of others, and establish effective interpersonal communication. The article addresses the theoretical foundations of emotional intelligence, its four-branch ability model, a comparative analysis of various scholarly approaches, and the significance of emotional intelligence in the social and psychological development of the individual. The theoretical perspectives of leading scholars - Mayer, Salovey, Caruso, and Goleman - are subjected to comparative analysis throughout the study. In addition, the article illuminates the practical significance of emotional intelligence in educational and professional activity.

Keywords: emotional intelligence, four-branch model, ability model, personal development, emotion regulation, cognitive processes, social effectiveness.

Kirish. Bugungi jamiyat taraqqiyotida psixologiya fanining zamonaviy tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, inson shaxsini baholashda yagona intellekt ko'rsatkichi "IQ" (Intellekt koeffitsienti) yetarli mezon bo'lib xizmat qila olmaydi. Insonning hayotda muvaffaqiyatga

erishishi, atrofdagilar bilan munosib munosabat o'rnatishi va o'z xatti-harakatlarini nazorat qila olishi uchun kognitiv qobiliyatlar bilan bir qatorda emotsional omillar ham hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu sababdan XX asrning so'nggi o'n yilliklarida "emotsional intellekt" tushunchasi psixologiyaga faniga kirib keldi va keyinchalik jahon miqyosida katta ilmiy va amaliy qiziqishlarga sabab bo'ldi.

Emotsional intellekt muammosi bugungi globallashuv davrida ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan. Madaniyatlari, qadriyatlari turlicha bo'lgan xalqlar bilan ish yuritish, kelishmovchiliklarni murosasiz yo'li orqali hal etish, o'z his-tuyg'ularini to'g'ri anglash va boshqalarga nisbatan insonparvarlik munosabatini saqlash – bularning barchasi emotsional jihatdan yetuk shaxs siymosini namoyon qiladi. Mazkur maqolaning maqsadi ham emotsional intellekt tushunchasining psixologik mohiyatini ochib berish bilan bir qatorda uning asosiy nazariy modellarini qiyosiy tahlil etish hamda shaxs rivojlanishiga ko'rsatadigan ta'sirini ilmiy jihatdan asoslashdan iboratdir.

Tarixan kognitsiya va emotsiya bir-biriga qarama-qarshi jarayon sifatida talqin qilingan. Mazkur tasavvur Qadimgi Yunoniston stoiklari tomonidan G'arb dunyoqarashiga singdirilgan edi. Hatto XX asr o'rtalariga qadar ham ayrim olimlar emotsiyalarni inson psixikasini izdan chiqaruvchi kuch sifatida baholab, ular mantiqiy fikrlashga to'sqinlik qiladi deb hisoblaganlar [1].

Biroq, 1970-yillarning oxirlarida emotsiya va kognitsiyalarni o'zaro ta'sir qiluvchi kuchlar sifatida talqin etuvchi yondashuv shakllana boshladi. IQ ko'rsatkichlari insonlar o'rtasidagi individual farqlarni to'liq tushuntirib bera olmasligidan kelib chiqqan ilmiy norozilik "moslashuvchan" intellekt nazariyalarning paydo bo'lishiga olib keldi. Jumladan, Gardnerning ko'p komponentli intellekt nazariyasi (1983-1993) hamda Sternbergning triarxik intellekt nazariyasi (1985) shular jumlasidandir.

Emotsional intellekt tushunchasi ilk bor 1990-yilda psixologlar Peter Salovey va John D. Mayer tomonidan ilmiy adabiyotga kiritilgan. Ular emotsional intellektni "insonning o'zining va boshqalarning hissiyotini hamda emotsiyalarini kuzata olish, ular o'rtasidagi farqlarni ajrata bilish va ushbu axborotdan tafakkur hamda xatti-harakatlarni boshqarishda foydalanish qobiliyati" sifatida ta'riflaganlar [2]. Shuningdek, ular emotsiyalar kognitiv jarayonlarni qo'llab-quvvatlashini nazariy jihatdan asoslab, emotsional intellektning ayrim jihatlarini psixik qobiliyat sifatida qanday o'lchash mumkinligini empirik tarzda namoyish etganlar.

1995- yilda Daniel Golemanning: "Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ" nomli kitobi xalqaro miqyosda katta muvaffaqiyat qozonishi natijasida emotsional intellekt tushunchasi keng jamoatchilikka ma'lum bo'ldi. Ushbu kitob ta'lim va boshqaruv sohalarida katta qiziqish uyg'otdi. Biroq, Golemanning emotsional intellektni dastlabki ta'rifdan ancha kengaytirib talqin qilishi, uni optimizm, motivatsiya va stressga bardoshlilik kabi xususiyatlar bilan birlashtirishi keyinchalik ilmiy bahslarga sabab bo'ldi.

Hozirgi kunda emotsional intellektning to'rtta asosiy modeli mavjud bo'lib, ular ilmiy nuqtai nazardan ikki asosiy yondashuvga – qobiliyat modellari va aralash modellarga ajratiladi [3].

Mayer-Saloveyning qobiliyat yoki to'rt tarmoqli modeli;

Bar-Onning emotsional-ijtimoiy intellekt modeli;

Boyatzis-Goleman modeli;

Trait emotsional intellekt modeli.

Qobiliyat modellari tarafdorlari emotsional intellektni baholashda faoliyat natijalariga asoslangan diagnostik metodlardan foydalanishni qo'llab-quvvatlasalar, aralash modellarning tarafdorlari bo'lsa, o'z-o'zini baholash yoki ko'p manbali ekspert baholash metodlarini afzal ko'radilar.

Emotsional intellektni o'rganishda eng keng qo'llaniladigan va ilmiy jihatdan asoslangan yondashuv bu – Mayer va Salovey tomonidan ishlab chiqilgan to'rt tarmoqli qobiliyat modelidir. Mazkur model emotsional intellektni to'rtta o'zaro bog'liq psixik qobiliyat tizimi sifatida ta'riflaydi. Bu qobiliyat ierarxik tarzda joylashtirilgan bo'lib, oddiydan murakkablik - ketma-ketlikda rivojlanadi.

Emotsiyalarni idrok etish. Birinchi va eng asosiy tarmoq emotsiyalarni noverbal qabul qilish hamda ifodalash bilan bog'liqdir. Evolutsion biologlar va psixologlarning ta'kidlashicha, emotsional ifoda – hayvonot olamida muhim ijtimoiy kommunikatsiya shakli sifatida evolyutsion rivojlangan. Quvonch, qayg'u, g'azab va qo'rquv kabi yuz ifodalari insonlarda universal tarzda tanib olinadi.

Emotsiyalarni idrok etish qobiliyati yuqori rivojlangan insonlar emotsiyalarni mos va adekvat tarzda ifodalay oladilar hamda o'z emotsional ehtiyojlarini moslashuvchan shaklda bayon qilishga qodir bo'ladilar. Bundan tashqari, ular boshqa insonlar tomonidan namoyon qilinayotgan emotsiyalarning samimiy yoki nosamimiy ekanligini ham aniqlay oladilar. Mazkur qobiliyat emotsional intellektning fundamental ko'nikmasi hisoblanib, uning boshqa tarmoqlari rivojlanishining poydevori bo'lib xizmat qiladi.

Tafakkurni faollashtirishda emotsiyalardan foydalanish. Ikkinchi tarmoq emotsiyalarning kognitiv tizimga kirib borishi, uni yo'naltirilishi hamda tafakkur faoliyatini rag'batlantirish qobiliyatini ifodalaydi. Kognitiv fanlar vakillari emotsiyalar tafakkur ustuvorliklarini belgilashini qayd etadilar: inson emotsional jihatdan monosabat bildirgan hodisa uning diqqat markaziga aylanadi.

Tafakkurni qo'llab-quvvatlashda emotsiyalardan samarali foydalana oladigan insonlar muayyan emotsiyalar ayrim vazifalar yoki maqsadlar bilan bevosita bog'liqligini tushunadilar. Shu sababli ular ma'lum turdagi tafakkurni rag'batlantirish yoki boshqalar bilan samaraliroq muloqot qilish uchun muayyan emotsional holatlarini rag'batlantirish yoki boshqalar bilan samaraliroq muloqot qilish uchun muayyan emotsional holatlarni ongli ravishda shakllantirishlari mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kayfiyatning o'zgaruvchanligi hamda ijobiy emotsional holatlar kreativ tafakkurni

amalga oshirish qobiliyati bilan bog'liqligi aniqlangan.

Emotsiyalarni tushunish. Uchinchi tarmoq insonning o'zida va boshqalarda kuzatilayotgan emotsiyalarni to'g'ri nomlay olish hamda ularning bir-biridan farqini anglash qobiliyatini o'z ichiga oladi. Emotsiyalar muayyan axborotni uzatadi: quvonch, odatda boshqa insonlar bilan yaqinlashish istagini, g'azab hujum qilish yoki zarar yetkazishga moyillikni, qo'rquv esa qochish isatagini ifodalaydi.

Emotsiyalarni tushunish qobiliyati shuningdek turli emotsiyalarning kelib chiqish sabablari va rivojlanish dinamikasi haqida xabardor bo'lishni ham anglatadi. Masalan, qayg'u odatda yo'qotish natijasida yuzaga keladi; nazorat qilinmagan bezovtalik esa vaqt o'tishi bilan g'azabga, keyinchalik esa kuchli nafrat yoki qahr holatiga aylanishi mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, salbiy emotsiyalarni aniq va differensial tarzda nomlay olish emotsiyalarni boshqarishning samarali strategiyalarini tanlashga yordam beradi.

Emotsiyalarni boshqarish. To'rtinchi va eng murakkab tarmoq – emotsiyalarni boshqarish qobiliyati hisoblanadi. Emotsiyalarni boshqarish qobiliyati rivojlangan insonlar yoqimli va yoqimsiz emotsional holatlarga nisbatan ochiq munosabatni saqlab qola oladilar. Shuningdek, ular muayyan vaziyatlarda ayrim emotsiyalarni his qilishning ahamiyatini anglaydilar hamda konkret emotsiyalarni kuchaytirish yoki kamaytirishda qisqa va uzoq muddatli strategiyalarning qaysi biri samaraliroq ekanligini tushunadilar.

Emotsional intellekt umuman olganda, shaxsning ijtimoiy samaradorligini oshiradi. Emotsional intellekt darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, insonning ijtimoiy munosabatlari ham shunchalik muvaffaqiyatli shakllanadi. Mayer, Salovey va Carusoning ta'kidlashicha, emotsional intellekti yuqori bo'lgan individ, avvalo boshqalarga nisbatan emotsiyalarni yaxshiroq idrok etadi, ulardan tafakkur jarayonida samaraliroq foydalanadi va emotsional ma'nolarni chuqurroq tushunish bilan birga emotsiyalarni boshqarishda yuqori salohiyat namoyon eta oladi. Tadqiqotlarda shuni kuzatish mumkinki, emotsional intellekti yuqori insonlar boshqa odamlarga nisbatan muammoli xulq-atvor shakllariga kamroq moyil bo'ladi hamda chekish, spirtli ichimliklarni suiiste'mol qilish, narkotik moddalarni qabul qilish yoki boshqalar bilan zo'rvonlikka asoslangan nizolarga kirishish kabi o'ziga zarar yetkazuvchi salbiy xatti-harakatlardan ko'proq yiroq bo'ladi [3].

Emotsional intellektning shaxs rivojlanishiga ko'rsatadigan ta'sirida shaxsning ruhiy sog'lig'i va farovonlikdagi o'rni ko'p qirralidir. Birinchidan, emotsional intellekti yuqori shaxslar giyohvand moddalar va alkogolni suiiste'mol qilishga kamroq moyil bo'ladilar. Ikkinchidan, ular o'z ijtimoiy aloqalaridan ko'proq qoniqish hosil qiladilar va ko'proq ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni his qiladilar. Uchinchidan, bunday shaxslar shaxslararo nizolar va janjallardan muvaffaqiyatliroq qochishga moyillik ko'rsatadilar.

Emotsional intellektning ta'lim va mehnat faoliyati bo'yicha ahamiyatini ko'rib chiqadigan bo'lsak, 1990-yillarning o'rtalarida emotsional intellekt konsepsiyasining ommalashuvi ortidan ushbu konstruktning real hayotdagi amaliy ahamiyatiga bo'lgan qiziqish sezilarli darajada ortdi. Tadqiqotchilar emotsional intellekt bilan inson hayotining turli muhim natijalari o'rtasidagi ijobiy bog'liqliklarni aniqlaganlar: mehnat faoliyati samaradorligi, ruhiy va jismoniy salomatlik, ijtimoiy munosabatlar sifati hamda akademik muvaffaqiyat shular jumlasidandir. Ish muhitida emotsiyalarning ta'siri haqidagi yangi qarash affektiv faoliyatidagi rolini hamda ushbu bog'liqlikning mehnat bilan bog'liq turli natijalarga ta'sirini ko'rsatib bergan ilmiy tadqiqotlar asosida shakllandi. Tashkiliy xulq-atvor psixologiyasida "affektiv inqilob" yuz berayotgani haqidagi fikr ilgari surilgan [6]. Mazkur yondashuvga ko'ra, emotsiyalar tashkilot faoliyatining barcha darajalariga singib ketgan bo'lib, strategik qarorlar qabul qilish, kreativlik, muvaffaqiyatli muzokaralar olib borish va mehnat unumdorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim muhitida ham emotsional intellektning ahamiyati beqiyosdir. O'quvchilarning akademik muvaffaqiyati faqat kognitiv qobiliyatlar bilan belgilanmaydi, balki, emotsional barqarorlik, o'z his-tuyg'ularini boshqara olish, tengdoshlari bilan munosib muloqot qila olish kabi emotsional ko'nikmalar ham ta'lim jarayonining samarasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Emotsional intellektni o'rganishda turli nazariy yondashuvlar o'rtasidagi munozara hali ham davom etib kelmoqda. Qobiliyat modeli - xususan, Mayer va Salovey – emotsional intellekt aniq psixik qobiliyat sifatida ta'riflab, uni boshqa shaxs xususiyatlaridan mustaqil konstrukt sifatida baholashni talab qiladilar. Ularning fikricha, emotsional intellekt konstruktiga eng katta xavf uning tanqidchilaridan emas, balki ushbu atamani tartibsiz va ilmiy asoslanmagan tarzda turli boshqa psixologik o'zgaruvchilarga nisbatan qo'llayotgan yondashuvlardan kelib chiqadi.

Aralash model tarafdorlari bo'lsa, emotsional intellektni kengroq tushunib, unga motivatsiya, moslashuvchanlik, optimizm kabi xususiyatlarni ham kiritadilar. Ushbu yondashuv amaliy jihatdan ayniqsa, tashkiliy psixologiya va liderlik sohasida – ma'lum darajada foydali bo'lsada, ilmiy aniqlik va o'lchash validligi nuqtai nazaridan tanqidga uchragan.

Shuni ta'kidlash joizki, emotsional intellektning shaxs faoliyatiga ko'rsatadigan ijobiy ta'siri odatda nozik va bilvosita xarakterga ega bo'ladi. Shu sababli uni aniqlashda muayyan darajada ilmiy kuzatuv va tahlil talab etiladi. Bundan tashqari, emotsional intellektning bu ta'siri barcha ijtimoiy vaziyatlarda bir xil darajada namoyon bo'lavermaydi. Shunga qaramay, mavjud empirik ma'lumotlarda emotsional intellektning shaxs rivojlanishi va hayot sifatiga ijobiy hissa qo'shishni tasdiqlaydi. O'zbek psixologlari tomonidan emotsional intellekt muammosi yetarlicha o'rganilmagan va shu boisdan mazkur yo'nalishda mahalliy sharoit va madaniy kontekstni hisobga olgan holda empirik tadqiqotlar olib borish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Emotsional intellektni rivojlantirishning zamonaviy psixologik-pedagogik istiqbollari

So'nggi yillarda emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, mazkur psixologik konstrukt shaxsning nafaqat emotsional barqarorligini, balki uning kasbiy muvaffaqiyati, liderlik salohiyati,

ijtimoiy moslashuvi va psixologik farovonligini ham belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bois rivojlangan davlatlarning ta'lim tizimlarida emotsional intellektni shakllantirish umumiy kompetensiyalar tarkibiga kiritilib, maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'lim va kasbiy tayyorgarlik bosqichlarigacha izchil rivojlantirilmoqda.

Psixologik nuqtai nazardan emotsional intellekt tug'ma sifat emas, balki rivojlantirilishi mumkin bo'lgan dinamik psixologik qobiliyat hisoblanadi. Bu esa maxsus psixologik treninglar, refleksiv mashqlar, kommunikativ topshiriqlar hamda ijtimoiy-psixologik treninglar orqali emotsional kompetensiyalarni muntazam takomillashtirish imkonini beradi. Ayniqsa, o'z emotsiyalarini anglash, ularni konstruktiv boshqarish, empatiya, faol tinglash va nizolarni tinch yo'l bilan hal etish ko'nikmalarini shakllantirish shaxsning ijtimoiy moslashuv darajasini sezilarli ravishda oshiradi.

Bugungi raqamli jamiyat sharoitida emotsional intellektning yangi qirralari ham namoyon bo'lmoqda. Masofaviy ta'lim, onlayn muloqot va virtual jamoalarda ishlash jarayonida insonning emotsional holatini to'g'ri boshqarishi, yozma muloqotda emotsional mazmunni to'g'ri ifodalashi hamda boshqalarning emotsional holatini anglay olishi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli zamonaviy psixologiyada "raqamli emotsional kompetensiya" tushunchasi ham shakllanib bormoqda. Bu kompetensiya shaxsning axborot-kommunikatsiya muhitida sog'lom psixologik munosabatlarni saqlashiga xizmat qiladi.

Shuningdek, emotsional intellektning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati ham tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, psixolog, pedagog, shifokor, menejer, ijtimoiy xodim va huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlari uchun emotsiyalarni boshqarish va empatik muloqot olib borish kasbiy kompetensiyaning ajralmas qismi hisoblanadi. Tadqiqotlar emotsional intellekti yuqori bo'lgan mutaxassislar stressga bardoshlilik, qaror qabul qilish sifati, jamoada ishlash samaradorligi hamda kasbiy kuyish sindromining pastligi bilan ajralib turishini ko'rsatmoqda.

O'zbekiston sharoitida ham emotsional intellekt muammosini milliy mentalitet, oilaviy qadriyatlar va madaniy xususiyatlarni hisobga olgan holda chuqur o'rganish muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, o'quvchilar, talabalar, pedagoglar hamda turli kasb vakillarida emotsional intellektning rivojlanish darajasini aniqlash, uni baholashning milliy psixodiagnostik metodikalarini yaratish hamda psixokorreksion dasturlar ishlab chiqish istiqbolli tadqiqot yo'nalishlari sifatida e'tirof etilishi mumkin. Bu esa milliy psixologiya fanining rivojlanishiga, ta'lim sifati va jamiyatning psixologik salomatligini mustahkamlashga munosib hissa qo'shadi.

Xulosa qilib aytganda, emotsional intellekt – shaxsning o'zi va boshqalarning emotsiyalarini anglash, boshqarish hamda ulardan hayot va shaxs faoliyatida maqsadli foydalanish qobiliyati hisoblanib, zamonaviy psixologiyada emotsional intellekt eng muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biriga aylangan. Mayer va Salovey tomonidan taklif etilgan to'rt tarmoqli model emotsional intellektning nazariy asoslarini izohlashda keng qo'llaniladigan va ilmiy jamoatchilik tomonidan e'tirof etilgan yondashuvlardan biri sanaladi. Ushbu model – emotsiyalarni idrok etish, tushunish, ulardan tafakkur jarayonida foydalanish va boshqarish kabi tarkibiy qismlarni qamrab oladi. Ilmiy adabiyotlar tahlili emotsional intellektning shaxslararo munosabatlar, ruhiy salomatlik, ta'lim jarayoni hamda kasbiy faoliyat samaradorligi bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatadi. Shu bilan bir qatorda, emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan psixologik-pedagogik yondashuvlar shaxsning ijtimoiy moslashuvi va psixologik farovonligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Ғозиев Э.Ғ. Умумий психология. – Тошкент: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти, 2010. – 544 б.
- [2] Давлетшин М.Ғ., Туйчиева С.М., Нишоновна З.Т. Ёш ва педагогик психология. – Тошкент: Ўқитувчи, 2004. – 300 б.
- [3] Нишоновна З.Т. Психодиагностика. – Тошкент: Тафаккур, 2011. – 320 б.
- [4] Ғозиев Э.Ғ. Психология. – Тошкент: Ўқитувчи, 2008. – 352 б.
- [5] Каримова В.М. Ижтимоий психология. – Тошкент: Фан ва технология, 2012. – 240 б.
- [6] Нишоновна З.Т., Алимова Г.К. Психологик хизмат асослари. – Тошкент: Tafakkur-Bo'stoni, 2014. – 256 б.
- [7] Каримова В.М. Оила психологияси. – Тошкент: Фан ва технология, 2008. – 192 б.
- [8] Ўзбекистон Республикаси. Психологик хизмат тўғрисидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами. – Тошкент: Адолат, 2021. – 168 б.
- [9] Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2021. – 464 б.
- [10] Ўзбекистон Республикаси Президенти. ПФ-158-сон Фармон. «Ўзбекистон-2030» стратегияси тўғрисида. – Тошкент, 2023.